Obsah

Několik slov úvodem **3**

ČÁST I. – OBECNÉ OTÁZKY **7**

1 NÁSTIN VÝVOJE PSYCHOLOGIE **9**

1.1 PSYCHOLOGICKÉ MYŠLENÍ DO VZNIKU PSYCHOLOGIE JAKO VĚDY 9

1.2 VYBRANÉ PSYCHOLOGICKÉ SMĚRY XX. STOLETÍ 14

1.2.1 Psychoanalýza 14

1.2.2 Individuální psychologie 17

1.2.3 Neopsychoanalýza 18

1.2.4 Behaviorismus 20

1.2.5 Tvarová a celostní psychologie 23

1.2.6 Fenomenologická psychologie 24

2 ODVĚTVÍ PSYCHOLOGIE A PRÁVO **27**

2.1 ZÁKLADNÍ PSYCHOLOGICKÉ DISCIPLÍNY 27

2.2 SPECIÁLNÍ PSYCHOLOGICKÉ DISCIPLÍNY 29

2.3 APLIKOVANÉ PSYCHOLOGICKÉ DISCIPLÍNY . . . 29

ČÁST II. – PSYCHICKÉ PROCESY A STAVY A JEJICH PORUCHY 31

3 VSTUP DO PROBLEMATIKY. PŘÍČINY DUŠEVNÍCH PORUCH 33
3.1 PŘÍČINY DUŠEVNÍCH PORUCH 33
3.1.1 Příčiny predisponující 33
3.1.2 Příčiny bezprostředně působící 34

4 VNÍMÁNÍ A JEHO PORUCHY 35
4.1 VNÍMÁNÍ 35
4.2 ZVLÁŠTNOSTI VNÍMÁNÍ 36
4.3 PORUCHY VNÍMÁNÍ 37
4.3.1 Kvantitativní poruchy vnímání 37
4.3.2 Kvalitativní poruchy vnímání 37

5 POZORNOST A JEJÍ PORUCHY 41
5.1 POZORNOST 41
5.2 VLASTNOSTI POZORNOSTI 42
5.3 ZMĚNY POZORNOSTI 43
5.4 PATOLOGICKÉ PORUCHY POZORNOSTI 43

6 PAMĚT A JEJÍ PORUCHY 45
6.1 PAMĚŤ 45
6.1.1 Typy paměti 45
6.1.2 Vlastnosti paměti 46
6.2 PORUCHY PAMĚTI 46
6.2.1 Kvantitativní poruchy paměti 46
6.2.2 Kvalitativní poruchy paměti 47

7 MYŠLENÍ A JEHO PORUCHY 49
7.1 MYŠLENÍ 49

7.2 VLASTNOSTI MYŠLENÍ 49
7.3 PORUCHY MYŠLENÍ 50
7.3.1 Poruchy produkce a postupu myšlení 50
7.3.2 Poruchy obsahu myšlení 51

8 PUDY A JEJICH PORUCHY 53
8.1 PUDY A INSTINKTY 53
8.2 ZÁKLADNÍ PUDY A JEJICH PORUCHY 53
8.2.1 Všeobecné poruchy pudů 53
8.2.2 Pud výživy 54
8.2.3 Pud sebeuplatnění 54
8.2.4 Pud sebezáchovy 55
8.2.5 Pud pohlavní 56

9 CITY A JEJICH PORUCHY 59
9.1 CITY 59
9.2 KLASIFIKACE CITŮ 59
9.3 PORUCHY CITŮ 61
9.3.1 Globální poruchy 61
9.3.2 Patologie afektů 61
9.3.3 Poruchy nálad 62
9.3.4 Poruchy sociálních a etických citů 63
9.3.5 Fobie 63

10 VOLNÍ JEDNÁNÍ A JEHO PORUCHY 65
10.1 VOLNÍ JEDNÁNÍ A JEHO POHNUTKY 65
10.2 SCHÉMA VOLNÍHO JEDNÁNÍ 66
10.3 PORUCHY VŮLE A JEDNÁNÍ 66
10.3.1 Celkové poruchy vůle 66
10.3.2 Zvláštní poruchy vůle 67

10.3.3 Rudimentární poruchy jednání a jiné abnormní reakce 67
10.3.4 Chorobné návyky a zvyky 68
10.3.5 Patické jednání 68

11 VĚDOMÍ A JEHO PORUCHY 69
11.1 VĚDOMÍ A SNĚNÍ 69
11.2 HYPNÓZA 71
11.3 PSYCHOPATOLOGIE VĚDOMÍ 72
11.3.1 Kvantitativní poruchy vědomí 72
11.3.2 Kvalitativní poruchy vědomí 72
11.4 PRÁVNÍ VÝZNAM POZNATKŮ O VĚDOMÍ 73

ČÁST III. – VYBRANÉ OTÁZKY PSYCHOLOGIE OSOBNOSTI 75

12 PSYCHOLOGICKÉ CHARAKTERISTIKY OSOBNOSTI 77
12.1 OSOBNOST 77
12.1.1 Psychické dispozice 77

13 OSOBNOST JAKO SYSTÉM DISPOZIC 81
13.1 DÍLČÍ SYSTÉMY OSOBNOSTI 81
13.1.1 Tělesná konstituce 81
13.1.2 Temperament 81
13.1.3 Zaměřenost 81
13.1.4 Styly zvládání 81
13.1.5 Schopnosti 82
13.1.6 Charakter 83
13.1.7 Jáství 83
13.1.8 Životní dráha 83

13.1.9 Psychické vlastnosti osobnosti 83
13.2 SEBEOBRAZ ČLOVĚKA 84
13.2.1 Tělové vědomí 85
13.2.2 Sebepojetí 86
13.2.3 Aspirace 87
13.2.4 Sebehodnocení 89
13.2.5 Pychologie jáství 91

14 TYPOLOGIE LIDÍ **93**
14.1 PSYCHOLOGICKÝ TYP 93
14.2 VYBRANÉ TYPOLOGIE 94
14.2.1 Humorální typologie 94
14.2.2 Teorie sociogenní 95
14.2.3 Konstituční typologie E. Kretschmera (1888–1964) 95
14.2.4 Typologie Sheldonova 97
14.2.5 Typologie C. G. Junga (1875–1961) 97
14.2.6 Pavlovova typologie „vyšší nervové činnosti“ . . . 99
14.2.7 Maskulo–feminní typologie 100
14.3 VARIANTY TYPOLOGICKÝCH KRITÉRIÍ 101

15 OSOBNOST V ŽIVOTNÍCH SITUACÍCH **105**
15.1 ADAPTACE 105
15.2 ZÁKLADNÍ ADAPTAČNÍ TENDENCE 107
15.2.1 Agrese 107
15.2.2 Únik 107
15.2.3 Manipulace 108
15.2.4 Další adaptační tendence 109
15.3 STAV FRUSTRACE 112

16 ASERTIVITA **115**

17 OSOBNOST A PSYCHICKÉ PORUCHY 119
17.1 NEUROTICKÉ PORUCHY 119
17.2 SPECIFICKÉ PORUCHY OSOBNOSTI 121
17.3 PSYCHÓZY 124

ČÁST IV. – PSYCHOLOGIE A PRÁVO – VYBRANÉ PROBLÉMY 129

18 SOCIALIZACE OSOBNOSTI A PRÁVO 131
18.1 SOCIALIZACE 131
18.2 SOCIÁLNÍ UČENÍ 132
18.2.1 Sociální posilování 132
18.2.2 Kanalizace 133
18.2.3 Sugesce 133
18.2.4 Napodobování 134
18.2.5 Identifikace 135
18.2.6 Přesvědčování 136

19 MOTIVAČNÍ PŮSOBENÍ PRÁVA 137
19.1 MOTIVAČNÍ PROCES 137
19.2 KLASIFIKACE MOTIVŮ 138
19.3 PRÁVNÍ NORMY A PROCES MOTIVACE 140

20 PRÁVNICKÁ DEONTOLÓGIA 143
20.1 PROFESIA PRÁVNIKA 143
20.1.1 Čo je profesia? 143
20.1.2 K vývoju právnického povolania 144
20.1.3 Stavovské organizácie 146
20.1.4 Medzinárodné organizácie právnikov 147
20.2 POJEM A ŠTRUKTÚRA PROFESIJNEJ ETIKY 148
20.2.1 Pojem profesijnej etiky 149

20.2.2 Profesijná etika ako systém noriem 150
20.2.3 Vývoj profesijnej deontológie 152
20.2.4 Kodifikácia etických noriem 153
20.2.5 Obsah etického kódexu advokátov 155
20.2.6 Medzinárodné etické kódexy 156
20.3 REŠPEKTOVANIE DEONTOLOGICKÝCH NOREM . 157
20.3.1 Disciplinárne právo 158
20.3.2 Kárny systém 159
20.3.3 Funkčnosť kárneho systému 160

21 PSYCHOLOGIE V PROCESU APLIKACE PRÁVA .. 163
21.1 PSYCHOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA PRÁVNÍKA V ORGÁNECH APLIKUJÍCÍCH PRÁVO 163
21.1.1 Vlastnosti morální 163
21.1.2 Vlastnosti intelektuální 164
21.2 PSYCHOLOGICKÉ PŘEDPOKLADY KVALITNÍHO ROZHODOVÁNÍ 165
21.2.1 Zásady vztahu mezi právníkem a občanem 165
21.2.2 Zvláštnosti subjektů jednotlivých případů 166
21.2.3 Psychologie výslechu svědků a poškozených 168
21.3 PROSTŘEDKY OVLIVŇUJÍCÍ PSYCHICKÉ STAVY A PROCESY 172

22 PSYCHOLOGIE TRESTU 175
22.1 ÚČEL TRESTU 175
22.2 PSYCHOLOGIE TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY A PROBACE 176
22.3 PSYCHICKÉ PORUCHY SPJATÉ S VĚZNĚNÍM . . . 178

23 OBĚŤ Z POHLEDU VIKTIMOLOGIE 183
23.1 VIKTIMOLOGIE 183
23.1.1 Pojetí viktimologie 183

23.1.2 Typologie obětí trestného činu 184
23.1.3 Postavení oběti a úkoly viktimologie 186
23.1.4 Viktimogenní situace 188
23.1.5 Viktimnost a proces viktimizace 189
23.1.6 Shrnutí 192
23.2 TÝRÁNÍ, ZNEUŽÍVÁNÍ A ZANEDBÁVÁNÍ DĚTÍ. PŘÍČINY A NÁSLEDKY 193
23.2.1 Práva dítěte 193
23.2.2 Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte 195
23.2.3 Týrání dětí 196
23.2.4 Zneužívání dětí 199
23.2.5 Zanedbávání dětí 199
23.2.6 Příčiny týrání, zneužívání a zanedbávání dětí . . . 201

24 PSYCHOLOGICKÁ DIAGNOSTIKA V SOUDNÍ PRAXI 203
24.1 ZÁKLADNÍ INFORMACE O ZNALECKÉM POSUZOVÁNÍ 203
24.1.1 Smysl znaleckého posudku 203
24.1.2 Kdo může zadat znalecký posudek: 205
24.1.3 Forma znaleckého posudku 206
24.2 STRATEGIE ZNALECKÉHO POSUZOVÁNÍ 206
24.2.1 Anamnéza 206
24.3 TECHNIKY PSYCHOLOGICKÉ DIAGNOSTIKY . . . 210
24.3.1 Základní technikou zjišťování údajů k osobě posuzovaného i posuzovaných událostí je **rozhovor.** . 210
24.3.2 Vyšetření psychologickými testy 211
24.4 ROZBOR A ZÁVĚRY ZNALECKÉHO POSOUZENÍ . . 215

POUŽITÉ PRAMENY 221